

ל"א א מ"י פ"ו מה"ל
מעשר הלכה ד:

תוספות

אלא כן הדין הבכבש עם חבריו. ובסתמא אס אינו עושה עמו בתלפיה אינו אוכל דישאל מנדלים מס: בחסות. ומתם לקמן הלף והסוף והכל. מנכס מולג אחד יתימס כדי שיגדלו יתר: אוכל דמסתמא ט' לגו לומר שזאת שזרע לא ראו פי' היה והיה מותר לאכול מסע ערפי: ובעשרין. אס לוקח מהן מן היתמי דמס' אים מעשרים אפילו תרומה גדולה: אב ישראל חשוד על השביעית. ומנכס עמו מנולג שביעית: מותר. אס אותם חסות ששטה גדלו מקתם שביעית ונכנסו בשמינית מותר לאכול מס דלק' כ' הוה חסוד שגדלו נטעם שביעית אהו גדולי דשמית ומנולג לאיסור: ברב שורעין בלה. כגון תלפיה אכל דכר אפין זרעו כלה שמתעו ליה: והתניא וכו' השוב. וחס און זרעו כלה: ורלבא במדובנין. שדק בשביעית: ולא הא חשוד קתני. ולא טרם להמירו כולי האי ואון לגו לומר שדק: ורלבא בתערובת. אה דקתני למונאי שביעית מותר לאכול עמו היינו נכסיו פירות תלפין דליכא למימר דליכא רובא דפרי שגדלו כולם בשביעית ולא איירי כלל מפירות שנתנו משביעית לשמינית: ההנכש קתני. ואוכל מאוסם המחוברים שגדלו בשביעית וחס כן על כדקן היתר משום (9) שדתי' גידולין: ליבא דהתי' תיובתא דרבי יוחנן ורבי

המנכש. מלקט עליו יתרים: חסיות. מפרש לקמן דחסיות דבר שאין זרעו כלה כגון הלף והסוף והצנלים: אוכל מהם ערפי. ולא חיישין שמא קודם שזרעם הוטבלו למעשר דכיון דמעשר דידהו מדרבנן בעלמא הוא לא חיישין להכי ועוד דכיון דקיס לן בזהאי כותי שלא עישר כדקתני ומעשרין ודאי מסתמא לא בזה ליד גורני) מחסיות אלא בשביל מעשר. כך נראה בעיני: ומעשרין ודאי דקיס לן ביה שלא עישר: למונאי שביעית מוסר. לאכול אותן עליו שגדלו בשמינית דודאי גידוליהן רבין על עיקר איסור המערב בהן. ואחרים פרוש דקיס לן דהכי הוא ואין גורן: ודלמא בערובת. כלומר שנתערבו מאליהן אחר כך בחסיות אחרות: המנכש קפני. ובעוד שהוא מנכש משמע שכולו ואוכל אף על פי שאין כאן תערובת: ודלמא צמדוכנין. שטומן חסיות הללו קודם שנטען: חשוד קפני. ולא טרם בזה. הלכך אפשרט לה בעיין דלמא גדולין של שמינית ומנולגין עיקר של שביעית: לימא תיהוי פיובסיה דרבי יוחנן ורבי יוחנן. דרבי יוחנן דלמא לעיל (10):

ילדה שסבכה בוקנה וכו' אסור ולרבי יוחנן דלמא לעיל (11) צלל שנטעו בכרס אע"פ שנעקר הכרס אסור אלמא סבירא להו דאין גדולין מעלין את העיקר: שניא שביעית הואיל ואיסורה על ידי קרקע. דכתיב וצבתה הארץ (12) צבילתה על ידי קרקע מה שאין כן ערלה דחסרון זמן גרם לה איסורא וכללים נמי מערובת הוא דקא גריס: חייב במעשר. היינו מעשר מן המעשר שהיתה חייבת זו קודם שזרעה ולא צבילה דפטורי בשביעית משום דהפקרלה יניהו: ובשביעית. שצריך לצער את הכל קודם זמן הביעור: ואותה ליטרא מעשר עליה ממקום אחר. מעשר מן המעשר אבל מיניה וזיה דכיון דליטרוין דתוספת פטורי הוה ליה מן הפטור על החיוב:

המנכש עם הכותי בחסיות אוכל מוהן אכילת ערפי ומעשרין ודאי רבי שמעון בן אלעזר אומר אם ישראל חשוד על השביעית למוצאי שביעית מותר למומרא גידולי היתר מעלין את האיסור ורלבא בדבר שזרעו כלה הוא תניא אלו הן חסיות כגון הלף והסוף והבצלים ורלבא במדוכנין חשוד על השביעית קתני ורלבא בתערובת המנכש קתני ליבא תיהוי תיובתיה דרבי יוחנן ודרבי יונתן אמר רבי יצחק שניא שביעית הואיל ואיסורה ע"י קרקע בביתלה נמי ע"י קרקע הרי מעשר דאיסורו ע"י קרקע ואין בביתלה על ידי קרקע דתניא "ליטרא מעשר טבל שזרעה בקרקע והשביחה והרי היא כעשר ליטרוין חייבת במעשר ובשביעית ואותה ליטרא מעשר עליה במקום אחר לפי חשבון אמרי

חסיות. מפרש לקמן: אוכל מהן ערפי. כמו שאר טבל גמור: ומעשרין ודאי. ולא דלמי דודאי כותי לא הפריש מעשר מן כלל: רש"י אומר כו'. טעמיה דנפשיה קאמר: אס ישראל חשוד על השביעית. שחשוד שנטע שביעית בשמינית (13) ישראל המנכש עמו בשמינית מותר לו לאכול מהן משום גידולי היתר שגדלו בשמינית מעלין את האיסור: ודלמא. הא דרבי שמעון בן אלעזר גידולי היתר מעלין את האיסור דדבר שזרעו כלה. וקא פריך ומי מניא את אמרת דדדבר שזרעו כלה מיירי והתניא ואלו הן חסיות הלף ופני"א מכלל דדדבר שאין זרעו כלה מיירי ואפ"ה מותר ושמע מינה גידולי היתר מעלין את האיסור ולעולם מהא פטטה: וקא פריך עלה דלמא מהא לא תפשוט דמדוכנין קא מיירי ושמא כלו כשהן נידוכין ליתמא לעיקר בעין שהוא מתכוין לכותשן כדי שיזו צטלין: מריץ לא הוה מניא את אמרת דחשוד על השביעית קפני. וכיון דחשוד הוא לא משגח ליה להלכין נידוכין ושלמיים מאכילין ולעולם תפשוט מינה גידולי היתר מעלין את האיסור: ודלמא בערובת. שנתערבו חסיות בין שאר ירקות של היתר ואוכלן על ידי מערובת משום הכי שרי הואיל דליתיה לעיקר בעין אלא אי חסיה (14) כגון בעיה דישמעאל אמרי דאין גדולי היתר מעלין את האיסור: לא סלקא דעתך המנכש קפני. בלחומן וכן שמנכש עמו אוכל ולעולם פשטינא מהא גידולי היתר מעלין את האיסור והואיל דאוקימנא דגדולי היתר מעלין את האיסור לימא תיהוי מיובטת דרבי יוחנן ורבי יוחנן דלמא אין מעלין: הואיל ואיסורו על ידי קרקע. דכתיב וצבתה הארץ (15) קתני: נמי על ידי קרקע. כי רבו גידוליו על עיקרו אבל ערלה דמיירי בה רבי יוחנן שאין איסורו אלא בשנים וכלאי הכרס איהו חסות מחמת קרקע אלא מיני מערובת וזרעוין אוקרין מ"ה אין צבילתן ע"י קרקע: הרי מעשר וכו' ליטרא מעשר טבל. ליטרא של טבל שהרס מעשרו מעשר טבל. ליטרא מעשר טבל. עס המוספת והעיקר שרבו גידוליו כ"כ: חייב במעשר. כל (16) עשר ליטרוין: ובשביעית. נמי ששביעית נהגת בהן שהרי הוא כדגן מעושר בעלמא שזרעו חייב צלל: ואותה ליטרא שזרע בן לוי כשאינה מעושרת אע"פ ששזרעה עכשיו נריך לעשרה פעם שניה תרומת מעשר שהיה הלוי אשתקד שלא הפריש ממנה שצדין הוא שלא ישתכר בכך שזרעה כשאינה מעושרת: ומעשר עליה ממקום אחר. מפירות של אשתקד. וזהו מ"א ולא מפירות של שנה זו שאין מעשרין מן החדש על הישן. ליטרא (17) אחרתה מ"א לא ידעינן מ"ר: לפי חשבון. יעשר הליטרא שהינה אשתקד. אלמא דאין צבילתה ע"י קרקע דאע"ג שזרעה חייב בתרומת מעשר וק' לר' אמי דפשיטא ליה דגדולי היתר מעלין את האיסור דהא חזינן הכא דחייב להפריש מעשר של אותה ליטרא לפי חשבון:

א) מוספת תרומת פ"ח ע"פ, ג) ונתן אחרתה דכ"ס בשטות, א) כ"י טוף, שאין דרך לעשות גורן, ד) ונתן א"ל, א) ג' ע"ל טעמא דגידולין, י"ב ע"ל.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה אס ישאל וכו' וישראל מנכש עמו בשמינית: ב) ד"ה ורלבא וכו' אי חסיה בעין כגון בעיה: ג) ד"ה חייבת במעשר כל העשרה ליתרון וכו' והייב צלל:

לעני רש"י

לפינ"א. ותרמוס.

פירוש הרא"ש

המנכש עם חבריו בחסות. נתייחס היא בתרומות צ"י הורע פשמן מרומה. הורע פשמן טוקר ומולג מהס להכריע לומרם כדי שיגדלו יעזב: אוכל מהן אכילת ערפי. דין פועל שאוכל בתלפיה שהוא עשבו ומותר לאכול ערפי מנדב אכל נמנה ולא מלמא מעשר ולא חיישין שמא כותי זרע טבל גמור וקיימא לן דגידולי טבל ואסור אף הצבילת ערפי: ובעשרין ודאי. אס בא לאכול מהס קבע או אס לקח מן הכותי דליתו מעשר מה שהו מוכר: אב היה ישראל חשוד על השביעית. יש לחוש שמא פירות אלו גדלו בשביעית: למוצאי שביעית מותרין. כי נצטלו ברוב גדולי היתר ולא דוקא חשוד והוא הדין נמי אס היו פירות שביעית ודאי אלא אורחא דמילתא נקט שצד חסודים ממלוא פירות שביעית דאי היה אפריין בודאי לא הוה מקילינן

ב) כגון מנולג אכל צלל דשמעאל דאין זרעו כלה לא מצטלין גידולין את העיקר: הלוח. מין קטנית הוא ואין זרעו כלה: ורלבא במדוכנין. שדרכן ועדין עם פירותיו וצטלין צומחן טעם: חשוד קתני. ואין דרכו לטרוח ולנטל האיסור על ידי דיה: ורלבא בתערובת. הא דקתני מנולג שביעית מותרין היינו לאכול עמו צביתו פירותיו תלפין ועירב כל פירותיו יחד דהיינו דבר שאין בו טורח ורוב פירותיו של היתר הם: המנכש קתני. דמשמע שאוכל בשעת ניכוס והכי נמי הוה מלי לשנוי אקושא דמדוכנין: ליבא תיהוי תיובתיה דרבי יוחנן ודרבי יוחנן. דלמא לעיל בני ערלה וכלאי הכרס דאין גידולי היתר מעלין את האיסור: שניא שביעית הואיל ואיסורה על ידי קרקע בביתלה נמי ע"י קרקע. כלומר בעודו מחובר לקרקע יואל מהיתר לאיסור שיואל משעת שביעית וכן מאיסור היתר משביעית לשמינית והואיל ואיסור היתר מתערבין מעלמן חשדין להו מערביין וגדולי היתר מעלין את האיסור אבל ערלה וכלאי הכרס שאי אפשר להתערב יחד איסור והיתר מעלמן במחובר בלא מעשה ידי אדם כגון חשוד קתני. ואין גידולין מעלין את העיקר: והרי בעשר דאיסורו על ידי קרקע הוא. דהורע פאה מנולגת מורה להיות

ע"י קרקע בביתלה נמי ע"י קרקע. כלומר בעודו מחובר לקרקע יואל מהיתר לאיסור שיואל משעת שביעית וכן מאיסור היתר משביעית לשמינית והואיל ואיסור היתר מתערבין מעלמן חשדין להו מערביין וגדולי היתר מעלין את האיסור אבל ערלה וכלאי הכרס שאי אפשר להתערב יחד איסור והיתר מעלמן במחובר בלא מעשה ידי אדם כגון חשוד קתני. ואין גידולין מעלין את העיקר: והרי בעשר דאיסורו על ידי קרקע הוא. דהורע פאה מנולגת מורה להיות

ע"י קרקע בביתלה נמי ע"י קרקע. כלומר בעודו מחובר לקרקע יואל מהיתר לאיסור שיואל משעת שביעית וכן מאיסור היתר משביעית לשמינית והואיל ואיסור היתר מתערבין מעלמן חשדין להו מערביין וגדולי היתר מעלין את האיסור אבל ערלה וכלאי הכרס שאי אפשר להתערב יחד איסור והיתר מעלמן במחובר בלא מעשה ידי אדם כגון חשוד קתני. ואין גידולין מעלין את העיקר: והרי בעשר דאיסורו על ידי קרקע הוא. דהורע פאה מנולגת מורה להיות

ע"י קרקע בביתלה נמי ע"י קרקע. כלומר בעודו מחובר לקרקע יואל מהיתר לאיסור שיואל משעת שביעית וכן מאיסור היתר משביעית לשמינית והואיל ואיסור היתר מתערבין מעלמן חשדין להו מערביין וגדולי היתר מעלין את האיסור אבל ערלה וכלאי הכרס שאי אפשר להתערב יחד איסור והיתר מעלמן במחובר בלא מעשה ידי אדם כגון חשוד קתני. ואין גידולין מעלין את העיקר: והרי בעשר דאיסורו על ידי קרקע הוא. דהורע פאה מנולגת מורה להיות

(א) לעיל מו. נב. ג. (ב) תרומה פ"ה מ"א. (ג) יבמות קט. גיטין מו. לעיל כו. ע"ש [ולקמן פ.]. (ד) ג"א רבא. (ה) [פסחים ל: שטותו י. מ"ה]. (ו) [שבת פ"ו מ"ג לעיל כה.]. (ז) [ד"ה יב.].

הגהות הב"ח

(א) נב' שאני אולל ושאני: (ב) שם מקטיר עליה אבל תרומה מאי: (ג) רש"י ד"ה הא אם וכו' נדרים ה"ד ודחייב מ"ה אמרי הא: (ד) ד"ה אלא צד שראל וכו' צד הכן והיינו קתני סופא וכו' ישראל ה"ה ה"ד ודחייב מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

גליון הש"ס

נב' תרומה מאי מצוה. ע"י צ"מ נג' חוס' ד"ה ה"ל וצ"ע: שם ה"ד שבהן לחיבן ה"ל. ע"י צ"מ דף ע"ד שפ"ו ע"א:

הגהות הגר"א

[א] נב' צדוה נמקח (ד"ה) צענין ק' וצ"ש בשיטה מקובצת דחוק דהא הכל מדרבנן קמריי נמלאוהי אף דבר שיש לו ממירין נטל כ"מ"ש צ"מ נב.].

מוסר רש"י

מתיב ברם ר' חמא. ל"י אמי מומיב דקא פשיטא ל"י גידולין הימר מעלין האיסור משיבטי, וליט ל"י ק' סכא ד"י יומן ו"י יומן דשאני משיבטי וכו', ומומיב ל"י דבדר שזין זרעו כלה אפילו גידול גידולו אסורין. אלא לא אמי גידול הימר ומעלין האיסור (דאמ"ה) א"ס בתשלום בדיבוריהן. א"ס דבר שפירות אחרות האו, ובגידוליהן. שטענן והגידול (ע"ל מו.). כאילו בנה במה. בשעת איסור הנמנו (יבמות קט. גיטין מו.) א"ו: לעודת כוכים (ע"ל כו.) וחוטא הוא דכתיב וכו' מחל לגורו, וגו' הא לא תחל יהיה בך חטא (יבמות קט.). והמקיימו. ולא נשאל עליו להכס להמיר, כאילו מקטיר עליה. על הנמנו וגמר עונו שגם, לפי שעל ידי כך הוא מרגיל עצמו בנדרים (גיטין מו.) שצד עליו שמי צדכות, אלא לך אכל חסד ומימרו כדי שלא יהא רגיל בך (יבמות קט.).

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד:

מ"ה חור וכו' ואם נפלה: (ה) ד"ה אלא לטול וכו' נפלה צדוה לא הדרא קושא: (ו) ד"ה יבין וכו' לעשרה ה"ד: